Фіыщіэмрэ гущіэгъумрэ зыхэлъ Аллыхьышхуэм ицІэкІэ

НэщІым къикІыр!

Хьэрыпыбзэм деж нэщІым (الصيام) къикІыр: зыщыдзеин, къэгъанэн.
Шэригьэтым деж абы и мэгьэнэр: шхынымрэ, ифынымрэ, адрей нэщІыр зыкъутэхэмрэ, Аллыхьышхуэм ицІэкІэ къэбгъанэныр пщэдджыжь пшэплъ пэжыр дыгъэкъуэкІыпІ эм къыщытридзэм къыщыщІэдзауэ , дыгъэр къуэхьэху.

НэщІым и пкъэу нэхъыщхьэхэр!

1. Нет гукІэ пщІыныр.
2. НэщІыр зыкъутэхэр къэбгъанэныр.

НэщІым и нет лІэужьыгъуэхэр!

1.НэщІ фарзым и нетыр: жэщым щыщІэдзауэ уигу илъын хуейщ , нэху укъекІмэ узэрынэщІынур. НэщІ мазэм ипэм деж нет пщІы хъунущ мазэ псом узэрынэщІынур. Нетыр гукІэщ зэрыпщІынур, къэбупсэлъ хъунукъым. Нетыр къэупсэлъыныр диным щымыщу къыхэхьам щыщщ.
2. Псапэ нэщІым инетыр: махуэм икІуэцІкІэ сыт щыгъуи нет ищІмэ хъунущ , пщэдджыжьым щыщІ эдзауэ нэщІыр зыкъутэ пари имыщІауэ щытмэ. Ауэ псапэр къыщыхуэкІуэр, нет щищІам къыщыщІ эдзауэщ.

НэщІ лІэужьыгъуэу щыІэхэр!

1. Фарз нэщІыр. Абы хохьэр (Рэмэзан мазэр, гуэныхь зыгуэрхэр зэрыпшыныж нэщІыр (кэффарэ), зытепІ уэжа нэщІыр (нэзр).
2. Псапэ нэщІыр.

НэщІмазэм унэщІыным и шэртІ хэр(условия)!

1. Муслимэну ущытыныр.
2. Акъыл уиІэныр.
3. Бэлигъ ухъуныр.
4. ЩІыпІэ узыщыпсэум ущыІэныр. Гъуэгурыкіуэм нэщІ къытехуэкъым, ауэ нэщІмэ нэхъыфІщ хузэфІэкІмэ, псапэкІи, псынщІагъэкІи, уипщэрылъри игъуэм ипха мэхъур, аращ Бегъымбарми (صلى الله عليه و سلم) ищІэу зэрыщытар.
5. Узыншэу ущытыныр.
6. Бзылъхугъэм мазэ къэс къыхуэкІуэ лъымрэ, лъхуа нэужь къыхуэкІуэмрэ щигъэтыжауэ щытын хуейщ.

НэщІ мазэм сымаджэр!

НэщІмазэм сымаджэр гуэшащ:
1. Уз мыхъужын зытелъыр (хронический) жыхуиІэр. Абы хохьэр зи ныбжьыр хуабжьу хэкІуэтари. Мыхэм нэщІ къатехуэкъым, атІэ нэщІ махуэу дагъэхуам хуэдиз тхьэмыщкІэ ягъэшхэж. Тхьэмыщкіэхэр зэхуишэсу игъашхэми хъунущ, ирискъыкІэ яхуигуэшми хъунущ. Нэрыбгэ къэс гуэдзу(прунж, нартыху, хугу...) зы сагьым иІыхьэ плІанэ (1 кг. 100г.) яритын хуейщ. Дагъэ, лы дищІ ыгъуми нэхъыфІыжщ .
2. Уз хъужын зытелъхэр. Абы хохьэр бзылъхугъэм мазэ къэс лъы къыхуэкІуэр къыщыхуэкІ уэм деж е лъхуа нэужь лъы къакІуэу щытмэ. А лІэужьыгъуэм щыщщ сабий зыгъашхэ фызри, гъуэгурыкІуэхэри. Ахэм псоми, блэкІ а махуэхэр нэщІмазэ нэужьым япшыныж. Япшыныжын яхущІэмыхьэу дунейм ехыжамэ , къахуогъу.

НэщІмазэр къызэрихьам инэгъыщэхэр!

1. Мазэщіэр къэунэхун хуейщ.
2. Мазэщіэр къыкъуэмыкІмэ шэгьбан мазэр махуэ пщІищ ирибогъэкъу.

НэщІыр зыкъутэхэр!

1. Махуэм пцІыхуу ушхэн е уефэн. Щыгъупщэу ар зыщІам инэщІыр къутэкъым.
2. НэщІ къыптехуэу , нэщІмазэ махуэм уи щхьэгъусэм уекІуэлІэныр . Апхуэдэ зыщІам къытохуэр кэффарэ (штраф), пщылІым щхьэхуитыныгъэ иритыну, хузэфІэмыкІмэ мазитІкІэ зэпыту нэщІыну, хузэфІэмыкІмэ тхьэмыщкІэу тІощІищ игъэшхэн хуейщ.
3. ЦІыхухъум ипсыр къикІамэ, ищхьэгъусэм І эплІэ хуищІам е ебэуам ипкъ къикІкІэ.
4. Ирискъым пэхъу хущхъуэ (глюкоза,...) захилъхьауэ щытмэ. Ауэ мастэ зыхилъхьам къару къыримытмэ , инэщІыр къутэкъым.
5. Хьиджамэ (кровопускание) ищІмэ. Ауэ І эпэм лъы мащІэ тІэкІу хашмэ нэщІыр къутэкъым.
6. Езым зыкъигъэжьыжмэ .
7. Бзылъхугъэм мазэ къэс къыхуэкІуэ лъыр къыхуэкІуэмэ е лъхуа нэужь къакІуэ лъыр къакІуэмэ.

НэщІ цІыхум ищІэмэ псапэ зыхэлъхэр!

1. Сэращ шхэныр.
2. Сэращыр бгъэкІасэныр.
3. Хэщхьэжыгъуэр бгъэпасэныр.
4. Хъурмэ (финик) цІынэкІэ хэщхьэжыныр , имыгъуэтмэ гъэгъуамкІэ , имыгъуэтмэ псыкІэ, зырикІ зэрыхэщхьэжын имыгъуэтмэ игукІэ нет ещІыр нэщІым зэрикІыжымкІэ.
5.Хэщхьэжыгъуэм дугьэ ищІыныр, апхуэдэ къабзэу махуэм икІыхьагъкІи дугьэ ищІыныр.
6. Сэдэкъэ тхьэмыщкІэм ептыныр.
7. Жэщ нэмэзым (къияму лейл) уегугъуныр.
8. КъурІэн уеджэныр.
9. Хьэж цІыкІу (гьумрэ) къэпщІыныр .
10. Къыпщыхьа цІыхум уемыдауэу « сэ сынэщ Іщ» жепІэныр.
11.Къэдэр жэщым укІэлъыплъыныр. Гьибадэт блэжьыныр.
12. НэщІмазэм икІэрей махуипщІым « игьтикаф» пщІыныр (мэжджытым укъыщІ эмыкІыу гьибадэт пщІыуэ ущІэсыныр).

НэщІ исым имыщІэмэ нэхъыфІ

1. Абдез къыщищтэкІэ ижьэмрэ , ипэмрэ псы щыжьэдигъэжыхькІэ иримыгъэлеймэ нэхъыфІщ.
2. Шхыныр шугъэрэ мышурэ зэхигъэкІыну ирискъыр ибзэгум нимыгъэсмэ нэхъыфІщ , хуэныкъуэу щымытмэ.

НэщІ исым иІупсыр иригъэтІрэх хъунущ , ирискъыр бзэгукІэ шугъэрэ мышурэ зэхигъэкІ мэхъу хуэныкъуэу щытмэ, зигъэпскІ ,идзэр илъэщІ мэхъур.

НэщІ исым ищІэ мыхъунухэр!

1. Іупс бзаджэр ищІэу иригъэх хъунукъым , ауэ абы нэщІыр икъутэкъым.
2. Ищхьэгъусэм ебауэ хъунукъым , зызэримышыІэфынур ищІэу , инэщІыр икъутэнкІэ тешыныхьу щытмэ.
3. Псалъэ гуэныхь зыхэлъ жиІэныр.
4. Іуэху гуэныхь зыхэлъ ищІэныр.
5. Хэмыщхьэжу махуитІ зэпищэныр.

Псапэнэшl махуэхэр!

1. Шэгьбан мазэм щыщу махуих унэщlыныр, нэщlмазэм унэщlа нэужь. Нэхъыфlыр а махуихыр , гьидмахуэ нэужьым зэуэ зэпыту унэщlмэнэщ.
2. Гьэрэфэ махуэм унэщlыныр, хьэж къэзыщlым мыхъумэ.
3. Гьашура махуэм , ипэ ит махуэри, къыкl элъыкlуэ махуэри щlыгъуу унэщlыныр.
4. Блыщхьэмрэ, махуэкумрэ унэщlыныр. Блыщхьэм унэщlыным ипсапэр нэхъ инщ.
5. Мусылмэн мазэ къэс махуищ унэщlыныр. А махуэхэр мазэм и 13,14,15- хэр арщ.
6. Зы махуэ унэщlмэ, адрейр дэбгъэхуурэ унэщlыныр .
7. Мухьэрэм мазэм унэщlыныр.
8. Зуль-Хьиджджа мазэм ипэрей махуибгъум унэщlыныр.
9. Шэгьбан мазэм инэхъыбэм унэщlыныр.

Умынэщlмэ щынэхъыфl махуэхэр!

Мэрем (джумгьэ) махуэмрэ, щэбэт махуэмрэ, тхьэмахуэмрэ язакъуэу умынэщlмэ нэхъыфlщ. Ауэ а махуэхэр псапэ махуэхэм техуэмэ, язакъуэу унэщlми хъунущ.

Унэщl щымыхъунухэр!

1. Рэджэб мазэм изакъуэ къыхэгъэщауэ унэщl ныр.
2. Шэч зыхэлъ махуэм унэщlыныр. (Ар гьид махуэрэ, мыгьид махуэрэ зэхэмыкlа махуэр арщ). Ауэ псапэ махуэхэм нэщlым имахуэхэр а махуэхэм техуамэ гуэныхь иlэкъым.
3. Гьидмахуитlым унэщlыныр.
4. Къурмэн гьидым къыкlэлъыкlуэ махуищым унэщlыныр. Хьэжым щыlэу къурмэн ищlын зымыгъуэтам мыхъумэ.
5. Зэпыту махуэ къэс унэщlыныр.

Нэщlмазэм пфlыдэхуа махуэхэр зэкlэлъхьэпыту быпшыныжмэ нэхъыфlщ. Умыгъэгувэу зэуэ пшыныжым яужь уихьэмэ нэхъыфlщ. Адрей нэщlмазэр къэсыху пшыныжыныр бгъэгувэ хъунукъым. Щхьэусыгъуэншэу адрей нэщlмазэр къэсыху игъэгувэмэ гуныхь къехь. Ауэ фlыблэкlа махуэхэр ипшыныжын фlэгъэкl а нэмыщl зырикl къытехуэкъым.

Бытырыр!

Бытырыр къытохуэр дэтхэнэ мусылмэну , псэ lуту нэщlмазэм икlэрей махуэм идыгъэр къуэмыхьэ щl ыкlэ хиубыдауэ хъуам. Ахэм езыхэми, ябынхэми яшхыну яхурикъум , нэрыбгэ къэс сагь зэрыз щхьэщатыкlын хуэдиз къелмэ.

Бытырым мэгьэнэу иlэр!

1. Нэщlам гуэныхь къыlэщlэщlыхьар егъэгъу, инэщ lыр хуегъэкъабзэж.
2.Мусылмэн тхьэмыщкlэхэм яшхын яlэу, мыхъуапсэхэу мэхъур а махуэм.

Бытырым иуахътыр!

1. Гьид махуэм зы махуэ, махуитl ипэ къихуэу быт мэхъур.
2. Ауэ гьид махуэм ипщэдджыжь нэмэзымрэ , гьид нэмэзымрэ яку къыдэхуэу бытмэ нэхъ псапэщ. Бытырым иуахътыр йокlыр гьид нэмэз нэужьым.

Бытырыр зэрыхъур!

Хэгъуэгум щашх ирискъым щыщу зы сагь нэрыбгэ къэс щхьэщыптыкlын хуейщ. Ахъшэкlэ быт хъунукъым . Зы сагьыр 2кг. 40 гр. , гуэдзкlэ къапщтэмэ.

Гьид нэмэзыр!

Гьид нэмэзыр фарзу дэтхэнэ мусылмэн акъылбалигьми къытохуэр. Дыгъэр гаризонтым зы lэблэ хуэдизкlэ къыдэкlуэтеймэ гьид нэмэзым иуахътыр къихьащ. Гьид нэмэзыр дэзыгъэхуам ипшыныжкъым. Езы нэмэзыр губгъуэм щыпщlмэ нэхъ псапэщ , ауэ мэжджытым щыпщlми хъунущ. Унэм къыщl эмыкl щlыкlэ хъурмэ зыбжанэ (нечётнэу)пшхыныр псапэщ. Зыгъуэгукlэ укlуэу, нэмыщlкlэ укъакl уэжынри, зыбгъэкъабзэнри, щыгъын дахэ щыптl агъэнри, дыху зытепкlэнри псапэщ. Гьидымкlэ мусылмэным уехъуэхъу хъунущ «фэри, дэри динэщl хэри, динэмэзхэри Аллыхьым къабыл ищl » жыпlэу. Тэкбирхэр гьид жэщми , гьид махуэми дыгъэр къухьэху къэпхьыныр сунэтым щыщщ. Тэкбирхэм яжыlэкlэр:« Аллахуу lэкбэр, Аллахуу lэкбэр, ла илахьэ иллэ Ллаху, Аллахуу lэкбэр, Аллахуу lэкбэр, уэ лиЛлахил хьэмд ».
Гьид нэмэзыр рэкгьэтитl мэхъур, икlи гьид хъутlбэм ипэ къихуэу ящl. Япэрей рэкгьэтым lихьрам тэкбирым иужькlэ тэкбирих ещlыр, етlуанэ рэкгьэтым « lэлхьэмд» сурэм еджэн щlимыдзэ щlыкlэ тэкбиритху ещlыр. Ар етlуанэ рэкгьэтым къыщытэджыжым жиlэ тэкбирыр хэмыту.

باللغة الشركسية

فقه الصيام

هيثم بن محمد جميل سرحان
المدرس بمعهد الحرم بالمسجد النبوي

www.alsarhaan.com